Motywacja a wyniki testu z nauk przyrodniczych

Studium na przykładzie PISA 2006

Roman Dolata, Wydział Pedagogiczny UW, Instytut Badań Edukacyjnych

Artur Pokropek, Instytut Filozofii i Socjologii PAN

Badanie jest finansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego ,
instytucja realizująca: CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych

Problem

- Motywacja może wpływać na wykonanie testu na dwa sposoby:
  - **motywacja-cecha**: jako relatywnie stała cecha motywacja jest regulatorem procesu uczenia się,
  - **motywacja stan**: jako zmienny stan silnie zależny od czynników sytuacyjnych motywacja jest regulatorem wykonania zadań testowych – podjęcie zadania, wysiłek poznawczy, wytrwałość w pracy.
- W referacie zajmiemy się wpływem obu typów motywacji na wykonanie testu. Wykorzystane zostaną dane badania PISA 2006.

Problem

- Obserwujemy współcześnie wzrost znaczenia testów „niskiej stawki”, np. NAEP, TIMSS, PIRLS, OECD PISA
- Stosowanie testów *low-stake* wiąże się z dwoma problemami:
  - wyniki testów tego typu mogą prowadzić do niedoszacowania efektywności nauczania (Wise, DeMars 2005),
  - testy tego typu mogą mieć niższą trafność niż testy „wysokiej stawki”(Sundre, Wise 2003, Wise, DeMars 2005).
- Kluczowym czynnikiem odpowiedzialnym za oba problemy jest motywacja testowa (*test-taking motivation*).

Problem

- Klasyczne teorie motywacji (np. Atkinsona) nawiązują do koncepcji *motywacja = oczekiwanie x wartość*
- Współcześnie znajdujemy to podejście do motywacji szkolnej w pracach A. Wigfielda i J. Ecclessa (2000).
- Zgodnie z ich teorią *oczekiwanie* sukcesu w danym zadaniu szkolnym zależy od poczucia kompetencji i spostrzeganej trudności zadania
- Z kolei *wartość* zadania zależy od czterech czynników:
  - znaczenia zadania dla osiągnięć szkolnych
  - samoistnej wartości zadania
  - użyteczności zadania
  - spostrzeganych kosztów podjęcia zadania

Problem

- Pytania badawcze:
  - Czy wyniki testu PISA Science są determinowane przez motywację uczniów do uczenia się przedmiotów przyrodniczych (motywacja-cecha)?
  - Czy wyniki testu PISA Science są determinowane przez motywację testową uczniów (motywacja-stan)?
- Problem metodologiczny:
  - Jak mierzyć motywację testową?

Zwykle mierzy się motywację testową na podstawie danych samoopisowych. Pokazane zostaną wyniki zastosowania nowej metody szacowania motywacji testowej wykorzystującej informację o niepodjętych zadaniach testowych.

Czy wyniki testu PISA Science są determinowane przez motywację uczniów do uczenia się przedmiotów przyrodniczych?

Opis zmiennych – skale PISA

GENSCIE	**Ogólna wartość przypisywana naukom przyrodniczym**
PERSCIE	**Osobista wartość przypisywana naukom przyrodniczym**
INTSCIE	**Interesowanie się nauką przedmiotów przyrodniczych**
JOYSCIE	**Przyjemność towarzysząca nauce przedmiotów przyrodnicych**
SCIS5	**Przewidywanie, że w wieku lat 30. będzie się wykonywało zawód powiązany z naukami przyrodniczymi**
INSTSCIE	**Instrumentalna motywacja do nauki przedmiotów przyrodniczych**
SCIEFUT	**Przewidywanie, że kariera zawodowa będzie się wiązała z naukami przyrodniczymi.**
SCIEEFF	**Poczucie sprawstwa w zakresie nauk przyrodniczych**
SCSCIE	**Samoocena powiązana z przedmiotami przerodniczymi**
ESCS	**•Wskaźnik statusu ekonomiczno-społeczno-kulturowego rodziny ucznia**
IMMIG	**•Bycie imigrantem**
	•Płeć

Założony model zależności w modelowaniu strukturalnym (SEM)

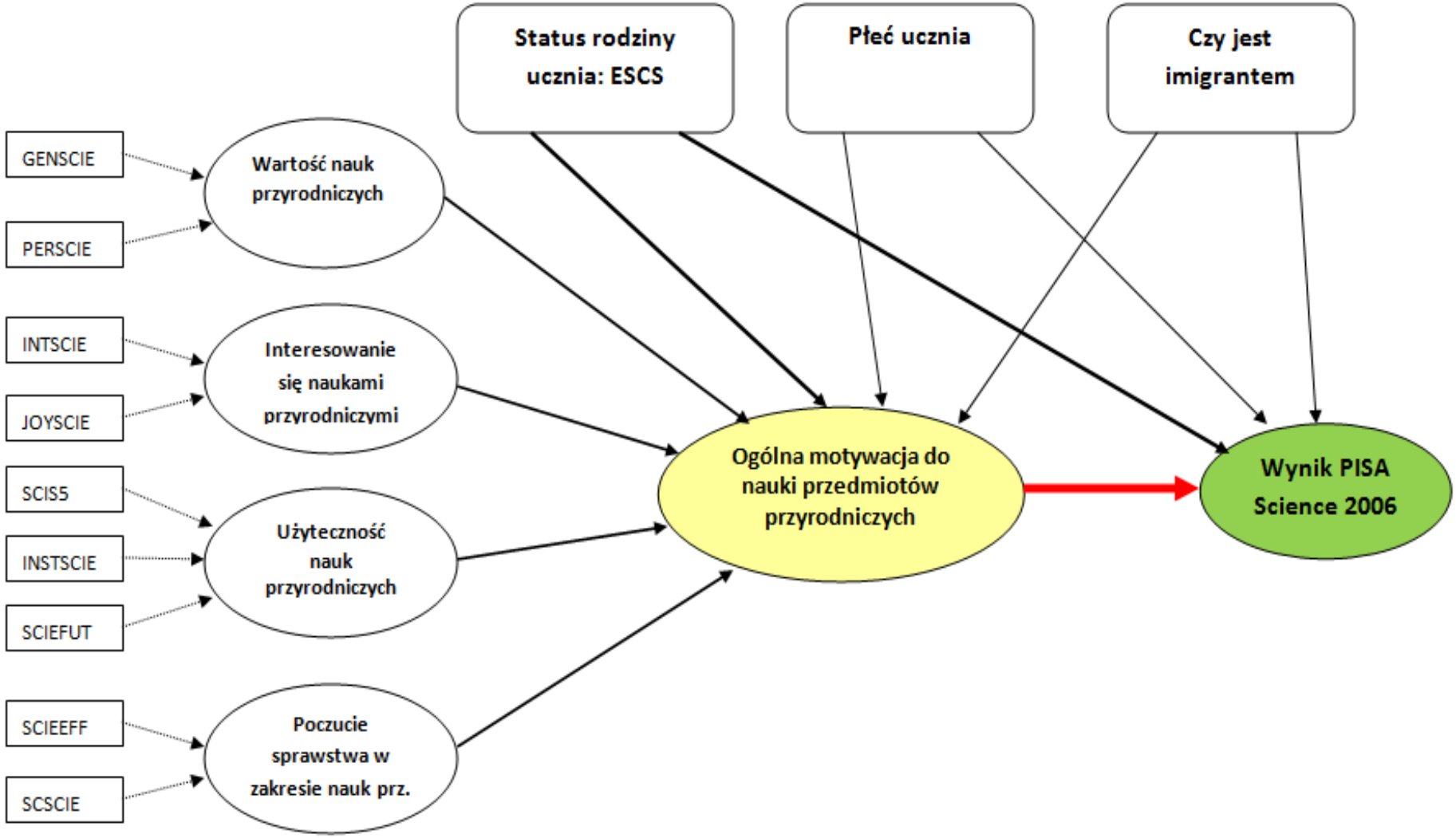

Siła związku *motywacja do nauki przedmiotów przyrodniczych* → *wynik testu PISA Science* x *średni wynik w tym teście*.
Jednostka analizy: kraj

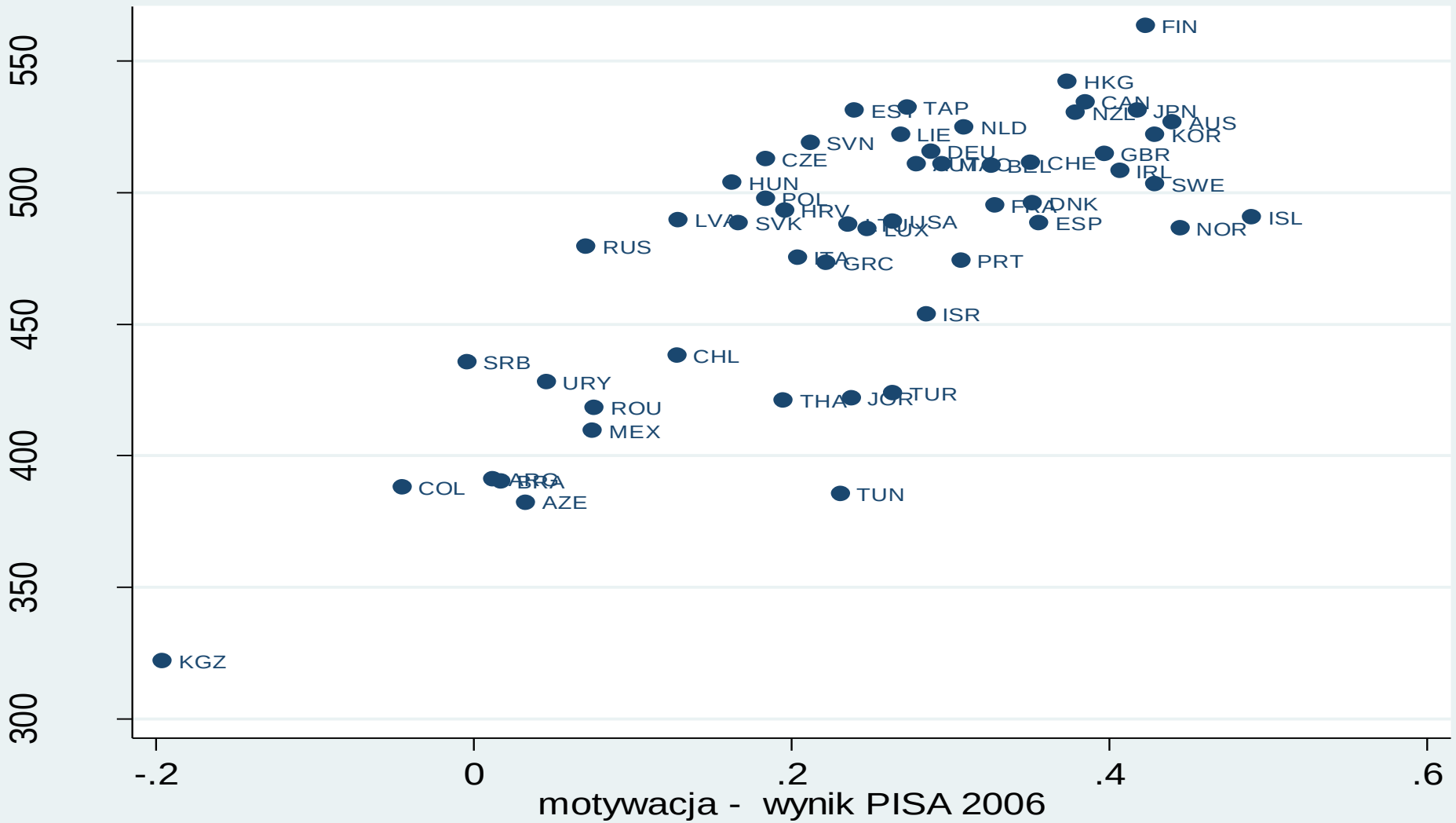

Dwa modele zależności: I

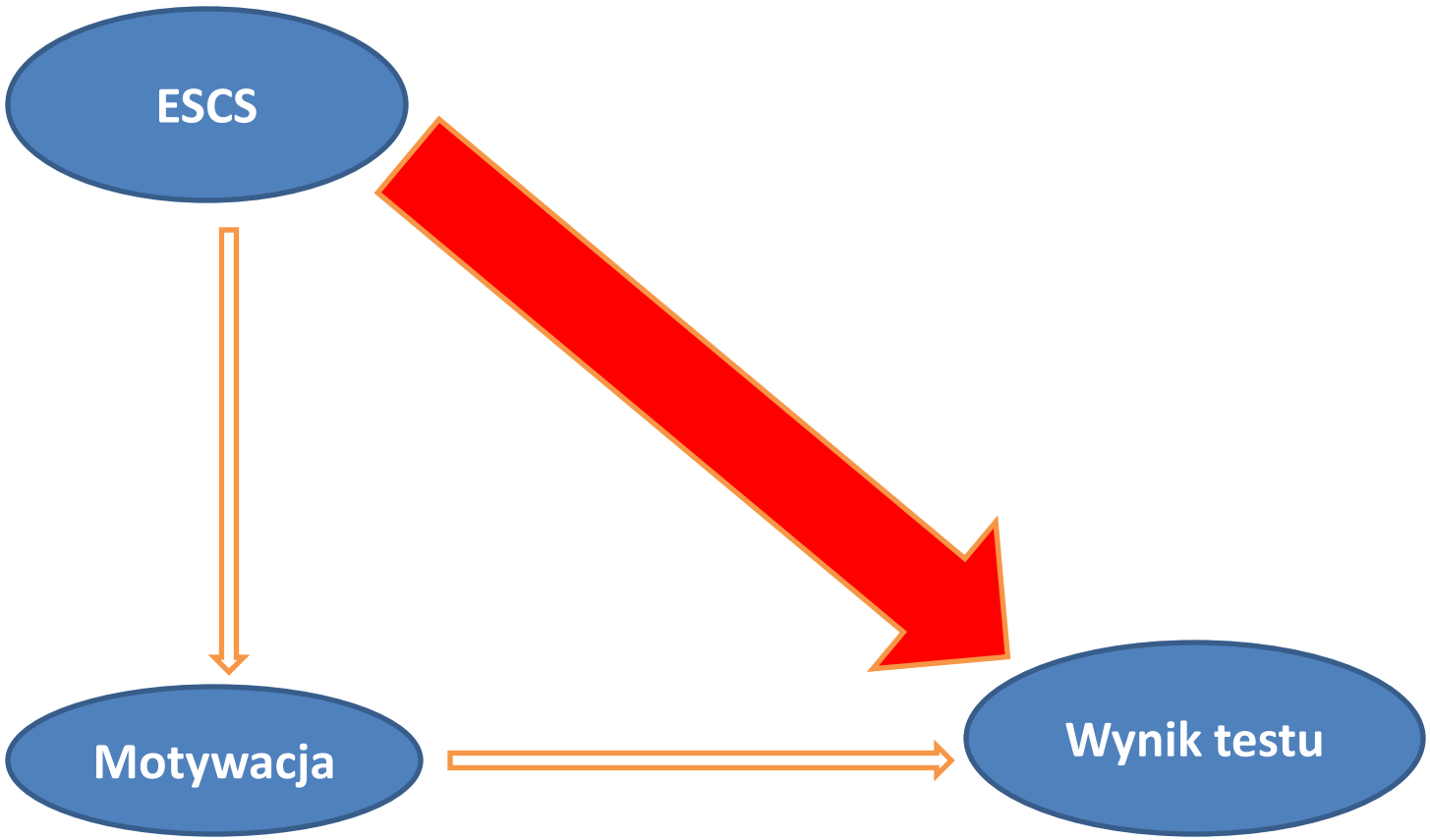

Dwa modele zależności: II

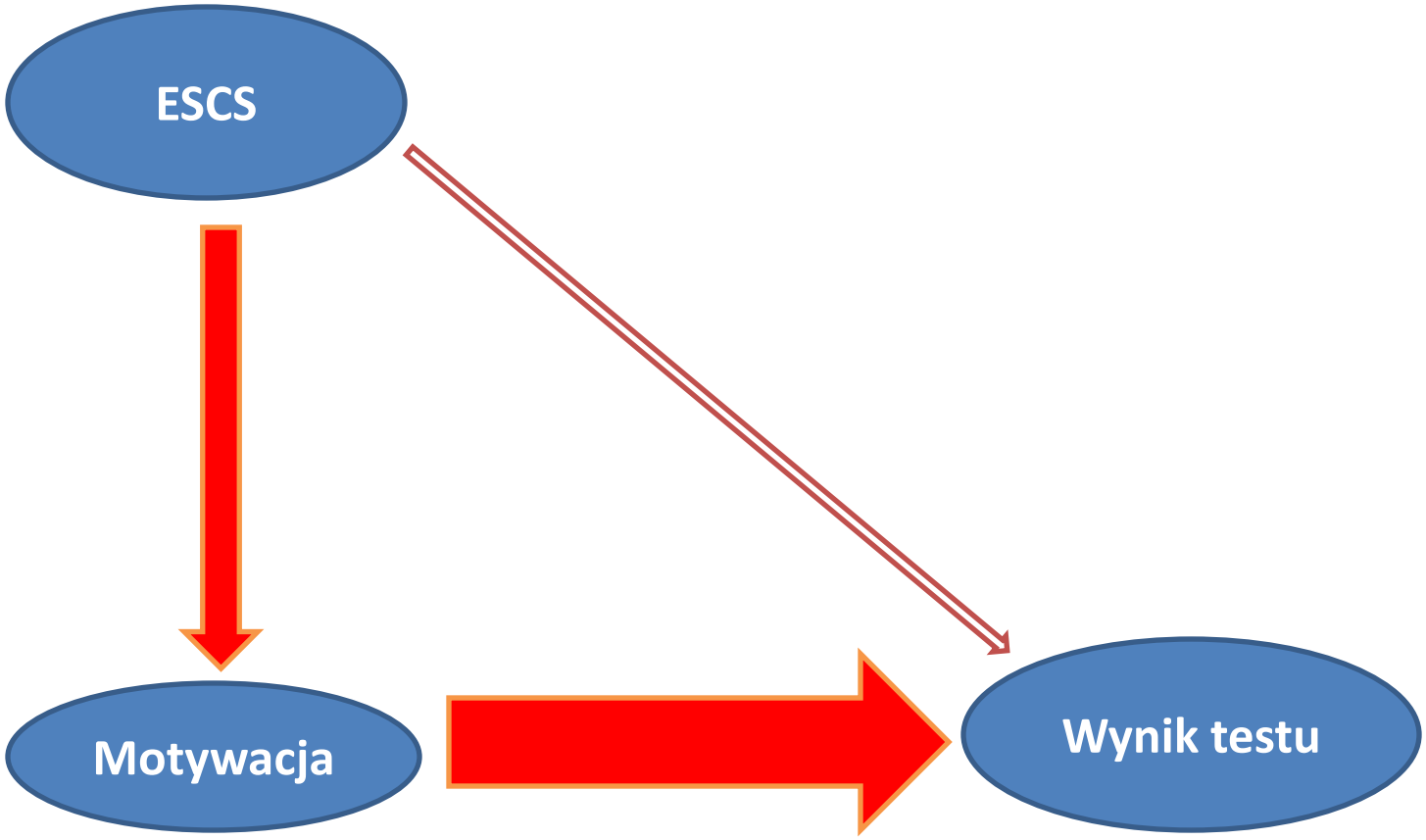

Model I

kraje		współczynniki ścieżkowe		
		motywacja → wynik testu	ESCS → wynik testu	ESCS → motywacja
południowo-amerykańskie	Kolumbia	-0,05	**0,33**	-0,06
	Argentyna	0,01	**0,44**	-0,04
	Brazylia	0,02	**0,41**	-0,01
	Urugwaj	0,05	**0,44**	0,01
	Meksyk	0,08	**0,40**	-0,03
	Chile	0,13	**0,46**	0,13
postkomunistyczne	**Kirgistan**	**-0,20**	**0,28**	**-0,12**
	Serbia	0,00	**0,36**	-0,05
	Azerbejdżan	0,03	**0,21**	0,03
	Rosja	0,07	**0,28**	0,02
	Rumunia	0,08	**0,41**	0,13
	Łotwa	0,13	**0,30**	0,10
	Węgry	0,16	**0,44**	0,14
	Słowacja	0,17	**0,41**	0,13
	Czechy	0,18	**0,37**	0,10
	Polska	0,18	**0,36**	0,13

Model II

kraje		współczynniki ścieżkowe		
		motywacja → wynik testu	ESCS → wynik testu	ESCS → motywacja
anglosaskie	Kanada	**0,39**	0,21	0,22
	Wielka Brytania	**0,40**	0,28	0,22
	Irlandia	**0,41**	0,24	0,28
	Australia	**0,44**	0,24	0,22
skandynawskie	Finlandia	**0,42**	0,17	0,24
	Szwecja	**0,43**	0,18	0,28
	Norwegia	**0,45**	0,15	0,25
	Islandia	**0,49**	**0,12**	**0,26**
azjatyckie	Japonia	**0,42**	0,19	0,19
	Korea Południowa	**0,43**	0,19	0,22

Czy wyniki testu PISA Science są determinowane przez motywację testową?

Motywacja testowa: konstrukcja wskaźnika

Poziom 1 (zadanie):

$$\Pr(ODP_{ti}=1|\beta)=\varphi_{ti}$$

$$Log[\varphi_{ti}/(1-\varphi_{ti})]=\eta_{ti}$$

$$\eta_{ti}=\pi_{0i}+\pi_{1i}(TRU_{ti})+\pi_{2i}(ZAM_{ti})$$

Poziom 2 (uczeń):

$$\pi_{0i}=\beta_{00}+r_{0i}$$

$$\pi_{1i}=\beta_{10}$$

$$\pi_{2i}=\beta_{20}$$

dwupoziomowy model logistyczny z efektem losowym dla stałej, gdzie pierwszym poziomem analizy były zadania testowe (oznaczone indeksem *t*) zagnieżdżone w drugim poziomie modelowania - uczniach (oznaczony indeksem *i*)

Założony model zależności w modelowaniu strukturalnym (SEM)

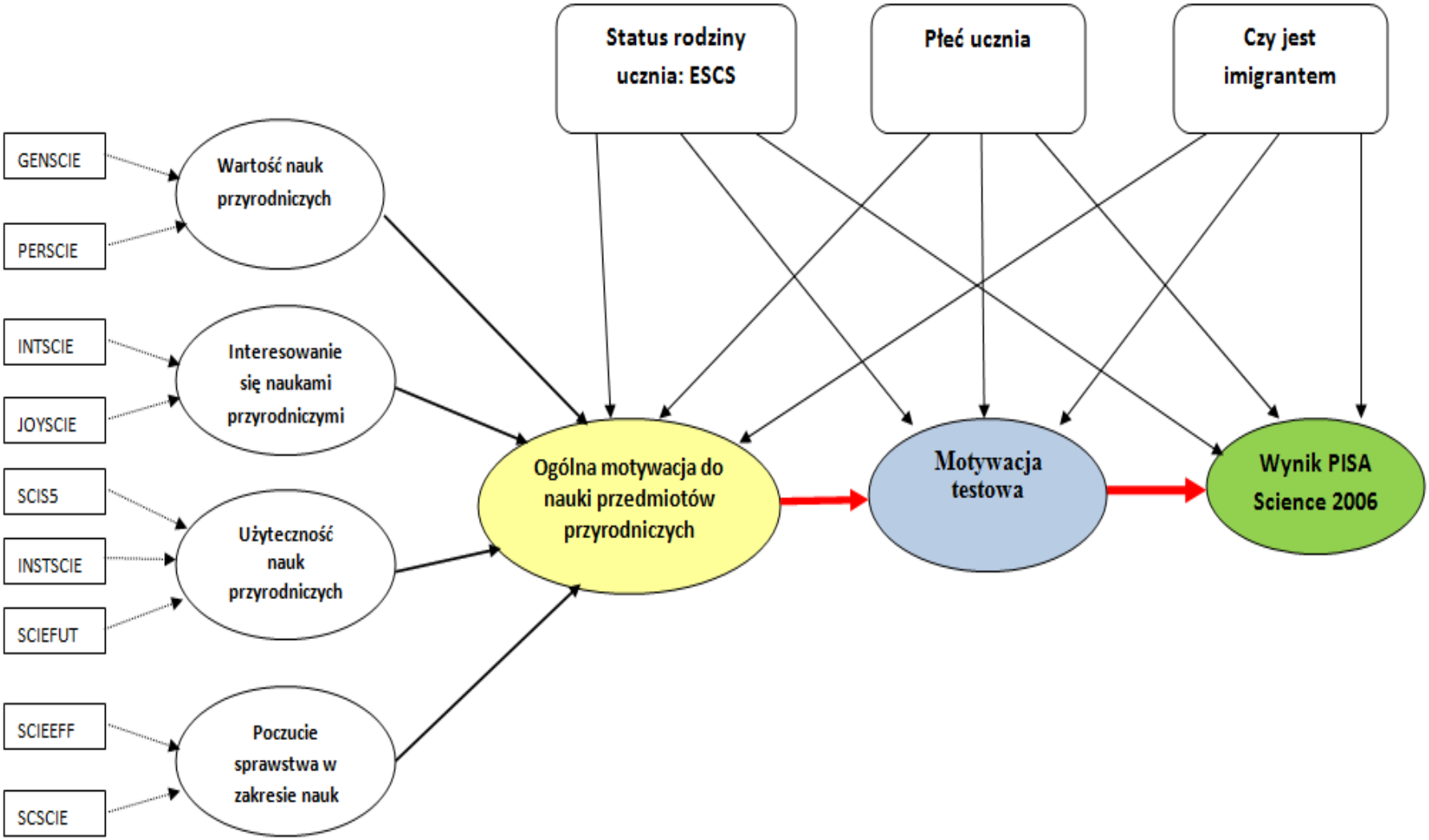

Istotne statystycznie efekty

- Istotne statystycznie wskaźniki ścieżkowe (p ≤ 0,05):

  ✓ *motywacja do nauki → motywacja testowa*

  – tylko Portugalia: 0,03 (wskaźnik standaryzowany)

  ✓ *motywacja testowa→ wynik testu PISA Science*

  – Liechtensteinain: 0,16
  – Kolumbia: 0,05
  – Norwegia: 0,03
  – Serbia: -0,03
  – Grecja: -0,04